

11-SINF
O‘ZBEKISTON TARIXI
(jami 34 soat, B1+: 51 soat)

KIRISH

O‘zbekistonning davlat mustaqilligiga erishishi, yangi jamiyatga o‘tish davrida siyosiy islohotlarning amalga oshirilishi, O‘zbekistonda huquqiy demokratik davlat qurilishi, fuqarolik jamiyatining shakllantirilishi, iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirishga doir tadbirlar, ma‘naviy-ruhiy poklanish va milliy qadriyatlarning tiklanishi. O‘zbekistonning jahon hamjamiyatidan munosib o‘rin olishi. XX asrning so‘nggi yillari va XXI asrning boshi O‘zbekiston tarixi. Tarixiy davr sifatida tub burilish hodisasi.

Mustaqillik davrini quyidagi ikki bosqichga bo‘lib o‘rganish:
1) 1991–2016-yillar. Bu davrda milliy davlatchilik asoslari va ijtimoiy yo‘naltirilgan bozor iqtisodiyotini yuzaga keltirishga qaratilgan o‘tish davrining dastlabki islohotlar jarayoniga ilk qadamlar qo‘yilganligi. Demokratik an‘analar asosida yangi davlat boshqaruv tizimi – qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud hokimiyati tashkil etilishi, hamda fuqarolik jamiyati asoslari yaratilishi, erkin bozor iqtisodiyotiga o‘tilishi.

2) 2017-yildan keyingi yillar. Eng yangi tarix tushunchasi va o‘ziga xos xususiyatlari, O‘zbekistonning eng yangi tarixining mazmuni, farqli belgilari va asosiy yondoshuvlari. Tarixiy bilim tizimida eng yangi tarixning o‘rni.

I bob. MUSTAQILLIKNING E‘LON QILINISHI VA O‘ZBEKISTONDA
IJTIMOY-SIYOSIY ISLOHOTLARNING BOSHLANISHI
(3 soat, B1+: 4 soat)

O‘zbekiston Respublikasi mustaqilligining qo‘lga kiritilishi. Mustaqillik Deklaratsiyasining qabul qilinishi. O‘zbekiston SSR Oliy Kengashining II sessiyasi. Mustaqillik uchun harakatlarning faollashishi. Sovet Ittifoqida davlat to‘ntarishi sodir etilishi. Favqulodda holat davlat komiteti. O‘zbekiston SSR Prezidenti mamlakatimizning to‘la mustaqilligi yo‘lida tamal toshini qo‘yganligi. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashi «O‘zbekistonning davlat mustaqilligi to‘g‘risida»gi qonun loyihasini tayyorlash. O‘zbekiston Respublikasining “O‘zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligi asoslari to‘g‘risida”gi qonun. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining qabul qilinishi. Davlat ramzlarining qabul qilinishi. Davlat bayrog‘i, Gerbi va Madhiyasi.

O‘zbekiston Respublikasi milliy davlatchiligining shakllanishi va rivojlanishi. Prezidentlik institutining shakllanishi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentligiga muqobillik asosida saylov. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi. O‘zbekiston davlat hokimiyati tizimi qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud hokimiyatlariga bo‘linishi. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi ikki palatadan – Qonunchilik palatasi (quyi palata) va Senatdan (yuqori palata). Vazirlar Mahkamasi tuzilishi. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi, uning strukturasi va funksiyalari. Sud hokimiyati. Sudlar alohida hokimiyat sifatida. O‘zbekiston

Respublikasi Qurolli Kuchlari. O‘zbekiston Respublikasi hududida joylashgan harbiy qismlar va harbiy o‘quv muassasalari to‘g‘risida»gi qaror.

II bob. O‘ZBEKISTONDA FUQAROLIK JAMIYATINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI

(3 soat, B1+: 5 soat)

Fuqarolik jamiyati g‘oyasining rivojlanish tarixi.

Mahalliy davlat hokimiyati organlari. «O‘zbekiston Respublikasining mahalliy hokimiyat idoralarini qayta tashkil etish to‘g‘risida»gi Qonun. Mahalliy hokimiyatning ikki mustaqil organi – vakillik va ijro organlari. Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari. Mahalliy davlat hokimiyat organlari. Fuqarolar yig‘ini. Saylov tizimi. «O‘zbekiston Respublikasining referendumini to‘g‘risida» va «O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti saylovi to‘g‘risida»gi Qonuni. Markaziy saylov komissiyasi. O‘zbekistonda ko‘ppartiyaviylik tizimining yuzaga kelishi. O‘zbekiston Xalq demokratik partiyasi. «Adolat» sotsial-demokratik. O‘zbekiston Milliy tiklanish demokratik partiyasi. O‘zbekiston Liberal-Demokratik partiyasi. O‘zbekiston Ekologik harakati.

O‘zbekistonda fuqarolik jamiyati rivojlanishining asosiy bosqichlari va istiqbollari. Kuchli davlatdan – kuchli jamiyat sari. Mamlakatning siyosiy va iqtisodiy hayotida demokratlashtirish va liberallashtirish jarayonlari. Davlat siyosatining bosh yo‘li huquqiy, demokratik davlatni vujudga keltirish, qonun oldida barchaning tengligini ta‘minlash, «fuqaro – jamiyat – davlat» prinsipini joriy etish. Mamlakatimizda demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasi. Sud-huquq tizimi. Advokatura instituti. Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqqligi. Xalq bilan muloqotning yo‘lga qo‘yilishi. 2017-yilning «Xalq bilan muloqot va inson manfaatlari yili» deb e‘lon qilinishi. 2017–2021-yillarda mamlakatni rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi. Mamlakatimizda mustaqillik yillarida.

III bob. O‘ZBEKISTONDA IQTISODIY ISLOHOTLAR VA IJTIMOIIY SIYOSAT

(4 soat, B1+: 6 soat)

O‘zbek modelining ishlab chiqilishi. Iqtisodiy islohotlarning boshlanishi.

O‘zbekistonda bozor munosabatlariga o‘tishning o‘ziga xos yo‘li, taraqqiyotning «O‘zbek modeli». O‘zbekistonning bozor munosabatlariga o‘tish yo‘liga doir Islom Karimov tomonidan ishlab chiqilgan besh tamoyil: Iqtisodning siyosatdan ustunligi, uni mafkuradan xoli etish. Davlat bosh islohotchi va iqtisodiy o‘zgarishlarning tashabbuskori. Qonun ustuvorligi, qonun oldida hammaning tengligi. Kuchli ijtimoiy siyosat yuritish, aholining muhtoj tabaqalarini ijtimoiy himoyalashning ustuvorligi. Bozor iqtisodiyotiga bosqichma-bosqich, izchil ravishda o‘tish kabilar asos qilib olindi. Iqtisodiy islohotlarni boshqarish tizimining barpo etilishi. Bozor infratuzilmasining shakllanishi. Milliy valyutaning qabul qilinishi. Zamonaviy transport-kommunikatsiya tizimining shakllanishi. O‘zbekiston temir yo‘llari. Milliy avtomobilsozlik sanoatiga asos solinishi. Agrar islohotlar.

Mamlakat ishlab chiqarish salohiyatining oshirilishi va jahon iqtisodiy tizimiga integratsiyalashuvi.

Iqtisodiyotni modernizatsiyalashtirish. Tadbirkorlarning davlat tomonidan qoʻllab-quvvatlanishi, ularni ragʻbatlantiradigan mexanizmning yaratilishi. Sugʻurta faoliyati toʻgʻrisida. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning shakllanishi va rivojlanishi. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish bir necha bosqichlarda olib borilishi. Birinchi bosqich – 1991–1996-yillar. Ikkinchi bosqich – 1996–2000-yillar. Uchinchi bosqich – 2000–2016-yillar. Toʻrtinchi bosqich–2016-yildan boshlandi. Erkin va maxsus iqtisodiy zonalar yaratilishi hamda ularning ahamiyati. Soliq tizimi. Qishloq xoʻjaligidagi islohotlar.

Ijtimoiy siyosat va uning amalga oshirilish bosqichlari. Mustaqillik arafasida ijtimoiy-iqtisodiy va demografik vaziyat. Oʻzbekistonda ijtimoiy keskinlikning kuchayishi. Ijtimoiy siyosat konsepsiyasining shakllanishi. Keksalarni himoya qilish. Onalar va bolalar salomatligi muhofazasi. Uy-joylar qurilishi.

IV bob. OʻZBEKISTONDA ETNIK VA KONFESSIYALARARO MUNOSABATLAR

(3 soat B1+5)

Oʻzbekistonda millatlararo munosabatlar va bagʻrikenglik. Millatlararo totuvlik gʻoyasi. Oʻzbekistondagi 138 ta milliy-madaniy markazlar. Oʻzbekistonda millatlararo munosabatlar. Oʻzbekiston hududida oʻz madaniyati va oʻz anʼanalariga ega boʻlgan 130 dan ortiq millat va ellat vakillari. Milliy-madaniy markazlar. Baynalmilal markaz. Oʻzbekiston – bagʻrikeng diyori. Oʻzbekistonda umumxalq bayramlari. Millatlararo munosabatlarda yangi davr.

Oʻzbekistonda konfessiyalararo munosabatlar. Dinlararo bagʻrikenglikning shakllanishi. Ramazon hayiti, Qurbon hayiti. Toshkent – Islom madaniyati poytaxti. Oʻzbekistonda islomdan tashqari xristianlik, yahudiylik, buddaviylik va boshqa konfessiyalarga eʼtiqod qiluvchi kishilar. Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar toʻgʻrisida»gi qonuni. Diniy bagʻrikenglik tamoyillari. Turli din vakillariga munosabat. Islom dini va diniy taʼlimga eʼtibor.

V bob. TAʼLIM TIZIMI ISLOHOTLARI VA KADRLAR TAYYORLASH

(2 soat, B1+4)

Umumiy va oʻrta maxsus taʼlim tizimi. Mustaqillikning dastlabki yillarida taʼlim tizimi. «Taʼlim toʻgʻrisida»gi qonun. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. Yangi alifbo. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. I bosqich – 1997–2001-yillarda dasturni amalga oshirish uchun zarur boʻlgan huquqiy-meʼyoriy, ilmiy-metodik, moliyaviy-moddiy shart-sharoitlar yaratilishi. II bosqich – 2001–2005-yillarni oʻz ichiga olib, milliy dastur keng miqyosda joriy etildi. III bosqich – 2005-yildan bugungi kungacha. Bu bosqichda Kadrlar tayyorlash milliy dasturi natijasida erishilgan natijalar, toʻplangan tajribalar umumlashtirilib, shu asosda yurtimizda taʼlim tizimi takomillashtirilishi. Majburiy taʼlim. Oʻrta-maxsus, kasb-hunar taʼlim tizimining tashkil etilishi. 2017-yilgi islohotlar.

Oliy taʼlim va undan keyingi taʼlimning takomillashtirilishi. Oliy taʼlim tizimi. Viloyatlardagi pedagogika institutlari negizida universitetlar ochilishi.

Talaba va aspirantlar uchun maxsus stipendiyalar. Davlat test markazi. «Talim to'g'risida»gi qonunga muvofiq 5 yillik oliy ta'limdan 4 yillik bakalavriat va 2 yillik magistratura bosqichlaridan iborat ikki pog'onali tizimga o'tilishi.

VI bob. MUSTAQILLIK YILLARIDA ILM-FAN VA SPORTNING RIVOJLANISHI

(4 soat, B1+6)

O'zbekistonda ilm-fan. Mustaqillikning dastlabki yillarida ilm-fan. Oliy attestatsiya komissiyasi. Fan va texnologiyalarni rivojlantirishni muvofiqlashtirish qo'mitasi. Innovatsion g'oyalar, texnologiyalar va loyihalar yarmarkasi. Fanlar akademiyasi. Ilm-fan va ta'lim integratsiyasi. Oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar tayyorlash va attestatsiyadan o'tkazish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida»gi Farmon. Ilm-fandagi tub islohotlar. Innovatsion rivojlanish vazirligini tashkil etish to'g'risida» qaror. Fanlar akademiyasi haqiqiy a'ziligiga saylovlar.

O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportning rivojlanishi. Jismoniy tarbiya va sportni qo'llab-quvvatlovchi tizimning yaratilishi. «Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida» Qonun. O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya institutida 2017–2018-o'quv yilidan boshlab ta'limning sirtqi bo'limi tashkil etilishi. Jismoniy tarbiya va sport davlat qo'mitasi. Uch bosqichli sport o'yinlari. Tennis bo'yicha Iroda To'laganovaning, boks bo'yicha Ruslan Chagayev, Artur Grigoryan va Muhammadqodir Abdullayevlarning dunyo sport arenalaridagi yutuqlari. Kurash. Olimpiada. Futbol.

O'zbekistonda yoshlar siyosati. Yoshlar tashkiloti. O'zbekiston Respublikasi yoshlarining «Kamolot» jamg'armasi. «O'zbekiston Yoshlar ittifoqi». Yoshlarning davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi. O'zbekiston aholisining 60 foizdan ortig'ini 30 yoshgacha bo'lgan yoshlar. «O'zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirishga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi qaror. «Zulfiya nomidagi davlat mukofoti. «Nihol» mukofoti. O'qishga kirishda test sinovlarida to'planadigan eng ko'p ballning 25 foizi miqdorida qo'shimcha ball shaklidagi imtiyoz berish. Yoshlarga e'tiborning kuchayishi. «Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi qonuni. Barcha harbiy akademik litseylarga «Temurbeklar maktabi» nomi berilishi. «Mard o'g'lon» mukofoti. Al-Xorazmiy maktabi.

VII bob. MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONDA MA'NAVIY VA MADANIY TARAQQIYOT

(2 soat, B1+: 4 soat)

O'zbekistonda ma'naviy va tarixiy merosning tiklanishi. Tarixiy xotiraning tiklanishi. Yangi tarixiy sharoitda jamiyatga munosib kishilarni tarbiyalash. Alisher Navoiy tavalludining 550-yilligi. Alisher Navoiy nomida Davlat mukofoti ta'sis etilishi. Ulug'bek yili. Amir Temur tavalludining 660 yilligi. «Temur tuzuklari» bir necha tilda chop etilishi. Ogahiy tavalludining 190 yilligi. Ajiniyoz Qosiboy o'g'li tavalludining 175 yilligi. Ahmad al-Farg'oniy tavalludining 1200 yilligi. Inson xotirasi boqiy. Sharof Rashidov tavalludining 100 yilligi. Milliy urf-odatlar, qadriyatlar va an'analarning tiklanishi. Istiqloq sharofati bilan xalqimizning milliy-

ma'naviy merosini tiklash. Imom Buxoriy, Imom Termiziy, Bahouddin Naqshband, Xo'ja Ahmad Yassaviy, Al-Xorazmiy, Al-Farobiy, Ibn Sino, Al-Beruniy, Mirzo Ulug'bek, Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur va boshqa ko'plab ajdodlarimizning milliy va ma'naviy merosi xalqimizga qaytarilishi. Ro'za hayitini dam olish kuni deb e'lon qilinishi.

O'zbekistonda madaniyat va san'at. Ma'naviyat maskanlari. Teatr. Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston davlat akademik katta teatri. «Turkiston» saroyi. Simpoziumlar saroyi va Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi. «O'zbekiston teatr san'atini rivojlantirish to'g'risida»gi Farmon. Madaniyat vazirligi. O'zbek milliy akademik drama teatrining 100 yilligi. Musiqa va raqs san'ati. «O'zbeknavo» gastrol-konsert birlashmasi. «O'zbekiston – Vatanim manim» mavzuida ko'rik-tanlov o'tkazish. «Sharq taronalari» xalqaro musiqa festivalining ochilishi. Tasviriy san'at. xalq ustasi» faxriy unvoni ta'sis etildi, «Hunarmand» uyushmasi. Kino. «O'zbekkino» milliy agentligi. Badiiy adabiyot. Muzey. Qatag'on qurbonlari xotirasi, Surxondaryo viloyatining markazi–Termiz shahrida Arxeologiya muzeyi.

VIII bob. O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TASHQI SIYOSATI VA IKKI TOMONLAMA MUNOSABATLARI

(5 soat, B1+7)

O'zbekiston Respublikasi Tashqi siyosiy faoliyatining shakllanish va uning ustivor yo'nalishlari. O'zbekistonning geosiyosiy holati. O'zbekiston Respublikasi o'ziga xos geografik tuzilishi. Markaziy Osiyo mintaqasi. Ichki va tashqi siyosat. Qulay geosiyosiy imkoniyatlar. Buyuk Ipak yo'li. Qo'shni davlatlar – Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston, Turkmaniston va Afg'oniston. O'zbekiston Respublikasining mustaqil tashqi siyosati asoslarining ishlab chiqilishi. Tashqi siyosiy faoliyati konsepsiyasi. Tashqi siyosat tamoyillari.

O'zbekistonning Markaziy Osiyo mamlakatlari bilan o'zaro hamkorligi. Markaziy Osiyo mamlakatlari bilan hamkorlikning yo'lga qo'yilishi. Yangi tarixiy sharoitlarda vujudga kelayotgan ijtimoiy-siyosiy jarayonlar. Markaziy Osiyo: yagona tarix va umumiy kelajak, barqaror rivojlanish va taraqqiyot yo'lidagi hamkorlik. O'zbekiston – Qozog'iston. O'zbekiston – Qirg'iziston. O'zbekiston-Tojikiston. O'zbekiston – Turkmaniston.

O'zbekiston Respublikasining Rossiya, Xitoy va AQSH bilan o'zaro munosabatlari. O'zbekiston–Rossiya. O'zbekiston Rossiya Federatsiyasi bilan o'zaro hamkorlik masalalari. O'zbekiston–Xitoy. O'zbekiston Respublikasi va Xitoy Xalq Respublikasi o'rtasida an'anaviy do'stlik munosabatlari o'rnatilishi. O'zbekiston–AQSH. O'zbekiston bilan Amerika Qo'shma Shtatlari o'rtasida davlatlararo aloqalar.

O'zbekistonning Yaponiya, Hindiston va Koreya Respublikasi bilan ikkitomonlama aloqalarining rivojlanishi. O'zbekiston–Yaponiya. O'zbekiston o'zining sharqiy yo'nalishdagi tashqi siyosatida Osiyo qit'asining Yaponiya, Hindiston va Koreya Respublikasi kabi mamlakatlari bilan davlatlararo munosabatlar va manfaatli hamkorlik aloqalarini mustahkamlashi. O'zbekiston – Hindiston. Hindiston O'zbekistonning yirik strategik hamkori. O'zbekiston –

Koreya Respublikasi. O‘zbekiston Respublikasi va Koreya Respublikasi o‘rtasida hamkorlik munosabatlarining rivoji. Koreys tili va madaniyati markazlari.

IX bob. O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING KO‘P TOMONLAMA HAMKORLIK ALOQALARINING RIVOJLANISHI

(3 soat, B1+: 5 soat)

O‘zbekistonning Birlashgan Millatlar Tashkiloti doirasidagi faoliyati va tinchlikparvar tashqi siyosati. O‘zbekiston va BMT. O‘zbekiston Respublikasi 1992-yil 2-martda BMTga qabul qilinishi va mamlakatimiz jahon hamjamiyatining teng huquqli a‘zosi bo‘lishi. O‘zbekiston davlatining birinchi rahbari I.Karimov tomonidan BMT minbarida ilgari surilgan takliflar. BMT Bosh Assambleyasining 48-sessiyasida Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov ilk bor ma‘ruza qilishi. Markaziy Osiyoni yadrosiz zona deb e‘lon qilish, Orol muammosi bo‘yicha BMTning maxsus komissiyasini tuzish. O‘zbekiston BMTning bir qator ixtisoslashtirilgan muassasalari, jumladan Jahon banki, Xalqaro valyuta fondi (XVF), Jahonsavdo tashkiloti (JST), BMTning Yevropa bo‘yicha iqtisodiy komissiyasi (EIK), BMT savdo va rivojlanish bo‘yicha konferen-siyasi guruhi kabilar bilan keng ko‘lamli hamkorlik aloqalarini yo‘lga qo‘yilishi. O‘zbekiston va YUNESKO. Afg‘onistonda tinchlik va barqarorlik o‘rnatish masalasi. Ekologik muammolar. Transchegaraviy daryolar.

O‘zbekistonning mintaqaviy tashkilotlar doirasida ko‘ptomonlama hamkorligi. Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligi. Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligiga asos solinishi. MDHning Nizomi qabul qilinishi. O‘zbekistonning Shanxay Hamkorlik Tashkiloti bilan aloqalari. Shanxay Hamkorlik Tashkiloti – submintaqaviy xalqaro tashkilot. ShHTga a‘zo davlatlar. Toshkent, Ostona sammitlari.